

Major Hedberg har i forordet til sin bog anført, at han i Militärhistoriska avdelningen er i fuld gang med at udarbejde det svenske artilleris historie. Jonas Hedberg har med den her omtalte bog vist, at han forstår at videreføre svensk militärhistories ærefulde tradition – det adviserede større arbejde imødeses med forventning også i Danmark.

HELGE KLINT

JOSEPH J. MALONE: *Pine Trees and Politics. The Naval Stores and Forest Policy in Colonial New England 1691–1775.* London, Longmans, 1964. 219 sider. 35 sh.

Bogen behandler modsætningsforholdet imellem den engelske regering og New England staterne indenfor et vigtigt, men hidtil utilstrækkeligt behandlet felt, nemlig koloniernes produktion og eksport af master og skibstømmer. På den ene side møder vi en engelsk merkantilistisk politik med det formål at dirigere koloniernes produktion og kanalisere deres eksport til moderlandet, der således blev gjort selvforsynende indenfor imperiets rammer med disse strategisk vigtige varer. På den anden side møder vi koloniernes krav om en produktion, der var i overensstemmelse med deres egne interesser og om en eksport til markeder, som geografisk og økonomisk var deres naturlige aftagere.

Behandlingen hviler i overvejende grad på upubliceret engelsk materiale og belyser, udover selve modsætningsforholdet, også væsentlige sider af engelsk koloniadministration i det 18. århundrede.

Den engelske flådes næsten totale afhængighed af tilførsler fra Skandinavien og Balticum medførte tidligt en interesse for master og tømmer fra New England, »should the Danish Sound ever be closed to English ships« (1632, jvfr. s. 2). Frem for alt kunne New England eksportere de store master af en væsentlig højere kvalitet, end de nordeuropæiske leverandører formåede. Allerede i 1691 forbeholdt den engelske krone sig derfor gennem en skovlovgivning disse kæmper, og gennem det 18. århundrede foretoges en omfattende afmærkning med flådens mærke, »the broad arrow«. Denne forholdsregel imod rovdrift på skovene mødte imidlertid bred modstand i kolonierne, hvis betydeligste eksportartikel var tømmer i form af opsavede planker, og for hvilke leverance af master til den engelske flåde kun var af sekundær betydning. De fåtallige embedsmænd førte derfor en håbløs kamp for at håndhæve de kongelige forordninger overfor massiv modstand fra befolkningen. Dommere og jury i enkeltstaterne stod for de samme økonomiske og politiske interesser som de fåtallige lovovertrædere, hvem det lykkedes den centrale myndigheds repræsentant, »the Surveyor-General of the Woods«, at få bragt for en domstol; vidner kunne ikke opdrives, bevismateriale »forsvandt« undervejs, og domfældelser var i realiteten umulige at opnå.

Den engelske kronens forsøg på at sikre skovene, og dermed selve produktionen af master og skibstømmer, var udtryk for en merkantilistisk politik på tværs af koloniernes interesser. Den mislykkedes derfor på grund af koloniernes modstand, og samme skæbne fik også det andet aspekt af denne politik, nemlig selve eksporten til London.

New Englands master og skibstømmer var i virkeligheden ikke konkurrence-dygtige på det engelske marked overfor de nordeuropæiske produkter. De amerikanske savværksejeres og tømmerentreprenørers interesser lå derfor i en eksport til Spanien, Portugal og Vestindien, hvor deres produkter var kurante varer, ikke mindst når aftagerne var at finde blandt Englands modstandere under en krig. The Board of Trade i London erkendte disse forhold, og under indtryk af den politiske situation i Nordeuropa kom the Naval Stores Act af 1705 til at omfatte en importpræmiering af master fra New England. Import af master af den af flåden forlangte størrelse og kvalitet var imidlertid økonomisk stordrift, og præmieringen tilfaldt derfor ikke kolonierne, men en fåtallig gruppe kapitalstærke engelske flådeleverandører. En vis forøgelse af importen kunne påvises som følge af præmieringen; men ved udbruddet af den amerikanske revolution var Englands afhængighed af de nordeuropæiske leverandører ikke desto mindre stort set den samme som 80 år forinden.

Også dette aspekt af den merkantilistiske politik må bogens forfatter karakterisere som en fiasko, og årsagerne hertil kaster samtidig et interessant lys over produktionsforholdene blandt de nordeuropæiske stater.

Frem for alt var afstanden af afgørende betydning. Engelske skibe kunne gøre to à tre farter til Sverige og fire à fem til Norge imod een til New England, og omkring 1705 regnedes fragten fra Boston til London for tre gange så høj som fragten fra Stockholm. Hertil kom endvidere den utilstrækkelige udbygning af transport- og produktionsapparatet i New England samt en følelig mangel på arbejdskraft i de tyndt befolkede kolonier. Kun krige og epidemier i Nordeuropa kunne derfor for en kortere tid gøre eksporten fra New England konkurrence-dygtig på det engelske marked.

Forfatteren giver således betydeligt mere, end hvad bogens titel lover, og hans tese, nemlig at dette hidtil upåagtede aspekt indenfor det voksende modsætningsforhold imellem England og de amerikanske kolonier nødvendigvis må inddrages i forudsætningerne for den amerikanske revolution, må betragtes som bevist.

OLE FELDBÆK

PHYLLIS DEANE: *The First Industrial Revolution*. London, Cambridge University Press, 1965. VIII + 295 sider. 40 sh. Paperback 17 sh. 6 d.

Phyllis Deane, der tidligere sammen med W. A. Cole har udsendt en velunderbygget statistisk studie over langtidsudviklingen i engelsk økonomi siden slutningen af det 17. århundrede (*British Economic Growth 1688-1959*, 1962), tilhører den skole af økonomiske historikere, der i særlig grad støtter sig til den økonomiske videnskab. I sin nye bog betoner hun straks i forordets første sætning sin tilknytning til moderne vækstteori ved at påkalde den aktuelle interesse for »the problem of identifying the route by which today's poor countries might reach the high standards of living presently enjoyed by the industrial societies«.

Denne placering er tankevækkende. Historikerne har ikke altid været villige til at knytte sig for nøje til samfundsvidenskaberne, men moderne vækstteori stiller den økonomiske historiker over for en dobbelt udfordring. Der er på den